

kronikk

Skriv til Dagbladet,
Kultur-redaksjonen,
Postboks 1184,
Sentrum, 0107 Oslo

Faks 22 31 05 00
E-postadresse:
Kronikk@dagbladet.no

Skyggeboksing som akademisk idrett

Odd-Bjørn Fure
historiker

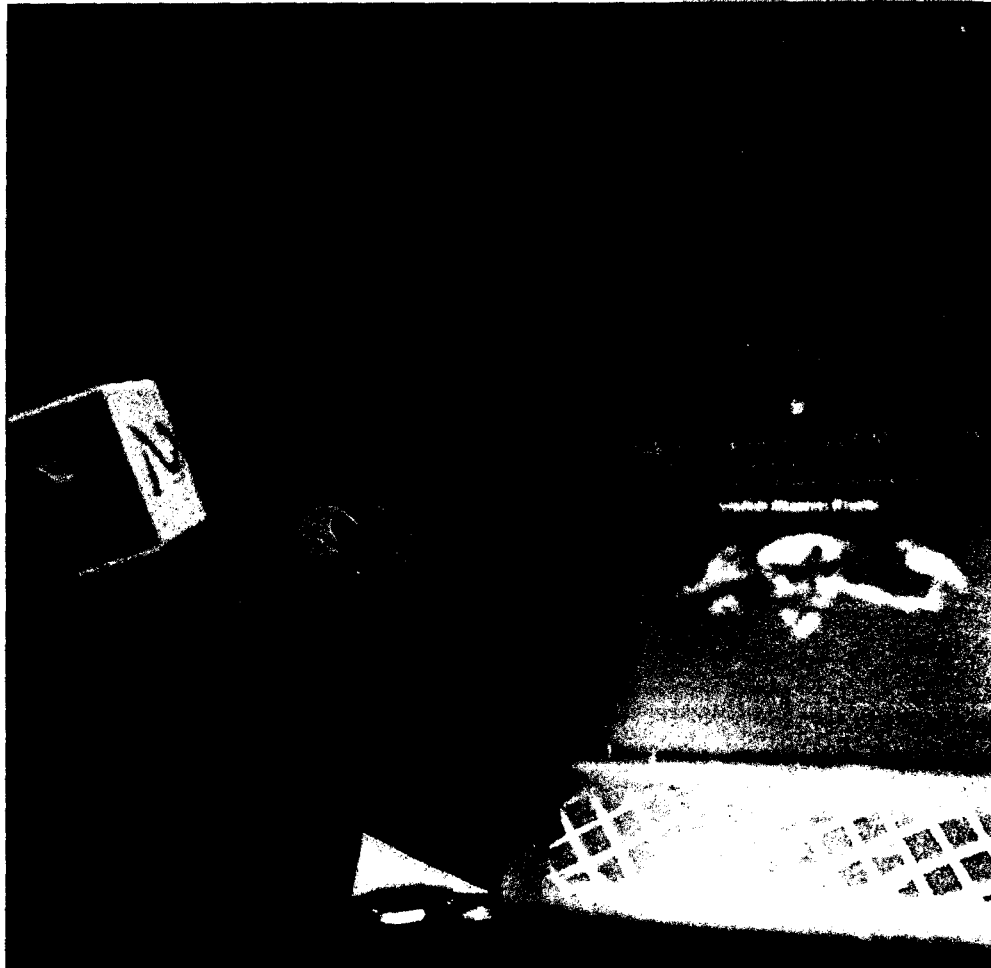
I et forsøk på å avklare forholdet mellom forskernes personlige moral og forskningens resultater, presenterer Thomas Hylland Eriksen i en kronikk 3. to modeller. Den ene er kjennetegnet ved at forskeren makter å tøyne sine fordommer og ideologiske bindinger som angår forskningsfeltet.

Eksemplet som anføres er Bronislaw Malinowskis klassiske studie av kulturstre på Trobriand-øyene. Den andre modell representerer en sammenblanding av forskerens private fordommer og vitenskapelige kunnskapsutvikling. Det utenomvitenskapelige tankegods invaderer og farger forskningen og dens resultater. Colin Turnbills studie av ikene i Sentral-Afrika gir en demonstrasjon på denne type relasjon mellom moral og vitenskap.

Artikkelen beveger seg på to plan: Det ene er en generell diskusjon av forholdet mellom moral og vitenskap med basis i de nevnte antropologiske studier og det andre er innvendinger og bebreidelser mot ikke spesifiserte holdninger og oppfatninger til ikke navngitte personer som har ytret seg mot Irving og Dahl. På dette siste planet starter Hylland Eriksen med en solid avsporing: «Et spørsmål som i denne sammenheng (Irving-debatten, O.-B.F.) er blitt stilt, både eksplisitt og implisitt, er om hans (Irving) nazistiske overbevisning fratar ham retten til å analysere nazismen.» Både her og i andre passasjer suggereres det at det ikke bare dreier seg om et spørsmål, men om et negativt svar.

Det er beklagelig at Hylland Eriksen skriver en kronikk på basis av en ren feiloppfatning – en feiloppfatning han kunne ha korrigert dersom han hadde lest det han kommenterer. I «Kampen mot glemselen» er følgende slått fast: «Et åpent, liberalt samfunn må gi rom for bøker fra personer som Irving, selv om de foretar grotske forklaringer av virkeligheten og forfekter åpenlyse politiske ideer.» Det er et annet spørsmål som har stått i forgrunnen i debatten: Er det sannsynlig at Irving kan gi troverdige analyser av det industrielle massebord på jødene i sine historiske framstillinger når han i

politiske uttalelser kategorisk benekter at dette har funnet sted? Er det tenkelig at en person som på nynazistiske møter forkynner at det aldri har eksistert gasskamre i Tyskland, kan sette seg ved skrivebordet og produsere balanserte vitenskapelige analyser av det samme problemfelt? Det har vist seg å være solid grunnlag for å stille dette spørsmål. Dette er en helt legitim problemstilling, som i motsetning til den Hylland Eriksen har konstruert, kan utmyntes i hypoteser som kan bekrefte eller avkreftes. I *Kampen mot glemselen* ble det argumentert mot Irvings bøker på et faglig grunnlag. Det ble anført at Irving benekter eksistensen av gasskamrene i politiske uttalelser. Men dette ble overhodet ikke brukt til å karak-

terisere bøkene. Derimot er det en relevant opplysning i to henseender: For det første fører den til skjerpet årvåkenhet om hva Irving skriver og hva han ikke skriver om utryddelsesleirene. For det andre gir den en forklaring på at Irving har utelatt gasskamrene i sine bøker etter 1989, som var det tidspunkt da han begynte å benekte deres eksistens.

historikerstrid

Debatten mellom Hans Fredrik Dahl og Odd-Bjørn Fure om David Irving har også fått flere deltakere til å komme inn på forholdet mellom politikk/moral og ideologi på den ene siden og forskning/vitenskap på den andre. Fure mener Hylland Eriksen foretok en avsporing da han i sin kronikk beveget seg inn på dette området: «I stedet for å utdype forholdet mellom moral og vitenskap, bruker han krefter på å nedkjempe egne imaginære forestillinger, skriver Fure.

bestemmer seg for eventuelt å ta resultatene alvorlig, da risikerer man å havne på et moralsk korrekt og kunnskapsmessig goldt ståsted.» (Uth. O.-B.F.). Når ikke Hylland Eriksen har spesifisert hvilke oppfatninger og holdninger som danner basis for hans bekymringer, blir

hans bebreidelser en formålsløs skyggeboksing.

Det hadde vært langt mer interessant om Hylland Eriksen hadde utdypet forskjellen mellom de to modeller for forholdet mellom moral/ideologi og vitenskap istedenfor å bruke energi på å nedkjempe sine egne imaginære forestillinger. Både Malinowski og Turnbull hadde sterke fordommer på det felt de studerte. Men mens den første skilte mellom hva han mente og hva han visste – mellom private meninger og kunnskap etablert etter vitenskapelige prosedyrer – fløt dette sammen i det siste tilfellet. De private oppfatninger invaderte forskningen og preget dens resultater grunnleggende. Hylland Eriksen er uklar i spørsmålet om hvor Irving skal plasseres. Men siden han med tilslutning til Dahl påberoper seg den marxistiske historikeren Eric Hobsbawm som argument for å ta Irvings tekster alvorlig, indikeres det at han hører hjemme i Malinowskis modell.

Men hva sier en sammenlikning av Irving og Hobsbawm på dette punkt? Kan forholdet mellom Hobsbawms politiske engasjement og hans forskning brukes til å legitimere en påstand om at Irvings politiske engasjement er uvesentlig for de oppfatninger han gjør gjeldende i sine bøker? En sammenlikning mellom disse to kan kaste lys over mer allmenne trekk i forholdet mellom politikk/moral og vitenskap. Følgende momenter er relevante i en slik sammenlik-

«Når ikke Hylland Eriksen har spesifisert hvilke oppfatninger og holdninger som danner basis for hans bekymringer, blir hans bebreidelser formålsløs skyggeboksing.»

ODD-BJØRN FURE presenterer sin påmålte «Kampen mot glemselen», som han mener Thomas Hylland Eriksen ikke kan ha lest godt nok. Foto: TORIE BERGSAKER

ning: Utdannelse og skoling, institusjonstilknytning og karakteren til det politiske engasjementet. Eric Hobsbawm har en forskerutdannelse, og han har i hele sitt yrkesaktive liv virket innenfor universitetsinstitusjoner av høy kvalitet. Dette innebærer at han har internalisert forskersamfunnets normer for kunnskapsproduksjon og vært utsatt for løpende kritikk og korrekativer fra kolleger. Michel de Certeau har konstatert at en disiplins metode- og diskursregler både regulerer den kollektive atferd til et avgrenset sosialt miljø, og den enkeltes forskningsinnsats. I et integrert vitenskapelig miljø vil den enkelte forsker være underlagt en institusjonell tvang som bidrar til å temperere de utenomvitenskapelige tilbøyeligheter av ulik art som forstyrrer erkjennelsesprosessen. Endelig kan det konstateres at Hobsbawms politiske engasjement var av en akademisk type. Han var medlem av det britiske kommunistpartiet, men var ikke ukritisk overfor det sovjetkommunistiske system. Han sto aldri på massemøter med budskap om at det ikke hadde funnet sted utryddelser i Sovjetunionen.

Irving tegner på alle disse områder en

helt anse som seg de tikk og sjon. I verk hytiver. den far kjenne av han en fors over til te gjel og til e arbeid ser har te viter da også etterkr nivå gj prosjek kan fu gisk be riket. I mot gl

Dah
øve
en i
grei

1989. I Turnbu
Det e
de mar
histori
pelige
lige his
er et g
kombi
fravær
utoylet
at Irvi
hans hi
te faktu
fremstu
mens f
serer li
bok «H
man.

På d
dere kl
slutnin
rope s
Hyllan
som i i
som d
forsker
person
etikk k
ker, me
forskni

Hyllk
med å
Anders
re egne
neskev
vitensk
derfor
overfor
grense
finnes.
tuelle o
til nasj
ning k
tydelig
Dahl g
politisk
ne og s
toriske
privileg
nalsosi
grense.
tervens

Hyll
med å
tent til
histori
han ke
vurderi
ritter. I
fleksjon
den pro
rum fo
hans
Eriksen
lige de
nenfor
skje de
delelse
har kur

PF
avisomta
Presse
handler
Kor. P
TH 22 41

helt annen profil. Han har ikke utdannelsen som historiker. Han har aldri tilegnet seg de fundamentale normer for kildekritikk og vitenskapelig kunnskapsproduksjon. Han har også stått utenfor de nettverk hvor han kunne fått kritiske korrekter. Hans politiske engasjement er av den fanatiske typen og har korsfarerens kjennetegn. Hobsbawms arbeider preges av hans marxistiske historieforståelse – en forståelse som har forbindelseslinjer over til hans politiske engasjement. Dette gjelder problemstillinger, arkitektur og til en viss grad også teser. Men hans arbeid med primærkilder og hans analyser har ligget innenfor allment anerkjente vitenskapelige diskurser. Han regnes da også som en av de store historikere i etterkrigstida. Irvings arbeider er på alle nivå gjennomstyrt av hans ideologiske prosjekt. Han har intet faglig ethos som kan fungere som filter for hans ideologisk baserte oppfatninger om Det tredje riket. Dette er dokumentert i «Kampen mot glemselen». Kjernepunktet i hans ideologiske trosforestillinger – at gasskamrene er et alliert propagandapåfunn – har fått gjennomslag i hans bøker. De figurerer ikke i hans framstillinger etter

1989. Dette plasserer Irving entydig i Turnbolls modell. Det er fullt mulig for personer som både mangler profesjonell utdanning som historikere, og som står utenfor vitenskapelige nettverk, å skrive habile og vesentlige historiske framstillinger. Haakon Lie er et godt eksempel på det. Men det er kombinasjonen av manglende skoleing, fravær av løpende korrekter og et utøvet ideologisk engasjement som gjør at Irvings trosforestillinger invaderer hans historiske framstillinger. Det er dette faktum som er grunnlag for at en av de fremste spesialistene på nasjonalsosialismens historie, Martin Broszat, karakteriserer Irvings mest kjente, og antatt beste bok – «Hitler's War» – som en historisk roman.

På dette grunnlag er det ikke uten videre klart hva Hylland Eriksen, med tilslutning til Dahl, kan oppnå med å påberope seg Hobsbawm i Irving-debatten. Hylland Eriksen hevder at «Et menneske som i moralske henseender blir vurdert som dårlig, kan meget vel være en god forsker». Dette utsagn er ufullstendig. En person som har en tvilsom samfunnsetikk kan selvfølgelig være en god forsker, men ikke en person som har en dårlig forskningsetikk.

Hylland Eriksen avslutter sin kronikk med å knytte humanvitenskapene til det Anders Heger har kalt «grunnfjellet i våre egne overbevisninger – troen på menneskeverdet». Og han fortsetter: «Disse vitenskapene handler om mennesker, og derfor må de forplikte seg til respekt overfor mennesker. Og det er først når grensene overskrides at vi oppdager at de finnes». Jeg er enig i dette. Men i den aktuelle debatten om Irving og vårt forhold til nasjonalsosialismen har denne oppfatning konsekvenser som Hylland Eriksen tydeligvis ikke innsir. Da Hans Fredrik Dahl ga David Irving – en person som i politiske uttalelser benekter gasskamrene og som har uttredt dem fra sine historiske framstillinger – en opphøyet og privilegert plass i forskningen om nasjonalsosialismen, overskred han en viktig grense. Dette var grunnlaget for min intervensjon.

Hylland Eriksen starter sin kronikk med å innrømme at han ikke er kompetent til å bedømme Irvings meritter som historiker. Da er det eiendommelig at han kommer med bastante utsagn om vurderinger og oppfatninger av disse meritter. Det faktum at han baserer sine refleksjoner på en grov misforståelse av den problemstilling som har stått i sentrum for kritikken mot Irving, svekker hans påstander ytterligere. Hylland Eriksen har i flere år deltatt i den offentlige debatt med interessante utspill innfor et bredt spekter av temaer. Kanskje det var en idé å kanalisere sin meddelelsestrang i retning av felter hvor han har kunnskap og innsikt?

PFU Dagbladet arbeider etter Vær Varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisinnlegg, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens Faglige Utvalg (PFU) er et klageorgan som behandler klager mot pressen (pressesakssaker). Adr. Pressens gl. 1, pk. 46, Sentrum, 0107 Oslo. Tlf. 22 41 56 80. faks 22 41 19 80.

Gjenfødelse:

Tjeldeparet er kommet på skjæret støren roter i havebedet skrikende måker i hvirvlende flukt etter make snekløkker krokus og bristende knopper – jo alt ligger trydelig til rette for et gjenfød og hemningsløst menneske er det rart han valgte seg April!

Kåre Bakken

La oss slippe en ny tvangstrøye!

Som en mindre kjøpmann (men antagelig ikke liten nok) er det tydelig betimelig med noen tanker fra hverdagen for oss som driver butikk og for nytten i samfunnet.

Det er tragisk at lukkeloven skal forsøkes gjeninnført. Hvilken skade har samfunnet og den enkelte tatt av de senere års relativt liberale åpningstider? Folks levevaner har tross alt endret seg gjennom årene. Det er en økning av ansatte med fleksibel arbeidstid, sågar også arbeidssted lenger vekk fra hjemmet. Det er vanlig at begge foreldre jobber, der hvor man fortsatt er heldige å ha to foreldre. Det viser seg at i stor utstrekning besøker kunden forretningen i

den åpningstid som tilbys. Fra Arbeiderparti- og LO-hold snakkes det meget om utnyttelse (nærmost tvangsbruk) av ansatte. Dette kan neppe være riktig. Ved vår lille butikk har vi hatt utvidete åpningstider i mange år, inkl. søndagshandel. Fra dag én var det spørsmål om hva den enkelte ansatte ønsket av arbeidstid når det ble mulighe-

ter for å få flere arbeidstimer. Alle kunne velge, også om de ikke ønsket skift (noe det viste seg at alle fant mer attraktivt for selv å kunne gjøre

Fred Bjerke kjøpmann Kristiansand

Helsekø-galskapen

Jeg har vært sykemeldt siden januar. Er undersøkt av 3 leger. Alle har kommet frem til det samme: Indre menisk, kne. En liten skade mot mye annet.

Er det nødvendig at det skal ta så lang tid å få gjort det inngrepet på meg? Det er jo fort gjort. Inn og ut av sykehuset samme dagen. Jeg er skikkelig lei av å stå i helsekøen når jeg ellers er frisk og arbeidsfør. Jeg kunne vært tilbake på jobb for lenge siden.

Rutinene må kanskje endres. På Ullevål sykehus tar det mellom 7-10 dager å få sortert posten internt. Dette må da koste samfunnet mye penger. Er det kanskje mangel på leger og sykehuspersonale?

Det kan jo umulig være penger det står på i et av verdens rikeste land. Ta av hengslene på oljemilliardene. Helseministeren må se å gjøre noe nå, ikke i morra.

Arvid Nilsen Oslo

Skriv om aktuelle emner, under fullt navn. Vi forbeholder oss retten til å forkorte. Ubenyttede innlegg blir ikke returnert. Ukas beste innlegg blir honoreret med 500 kroner.

Aprilspøk fra Hernes

Det var ein dårleg aprilspøk som kom frå statsråd Hernes dette året. Han foreslår nemleg økonomiske straffetiltak mot sjukehus som ikkje greier å innfri sjukehusgarantien. Dette er eit tiltak som er heilt ubrukeleg og meiningslaust.

MEDISINSKAP

SJØLDIAGNOSE: Nå skal vi også heist behandle oss selv – men kirurgiske inngrep på amatørbasis lyder belænklig. Foto: OLE CHR. THOMASSEN

Statsråd Hernes som den gode pedagog han er, skulle vita at straff som eit pedagogisk verkmiddel ikkje er tenleg. Heile ordninga med venteliste- og garantiordninga har store svakheiter. Og når vi veit at venteliste- og garantiordninga er størst der det er mangel på fagfolk, er det på spesialistida at tiltaka må rettast.

Det er enkelt å sitja på sidelinja og stilla krav til sjukehusseigarane. Det hadde vore betre om Staten hadde gått meir aktivt inn for å løysa problema med ventelistene i staden for å frikopla seg. Paradokst er jo at Staten ikkje vil gå inn og la ansvar i lønssoppgjøret til legane. Kostnadane det medfører for sjukehusseigarane, vil uheldigvis mätta gå ut over produksjonen.

Sjukehusa treng ein Stat og

ein statsråd som samarbeider og som går aktivt inn og løysar ventelisteproblema. Det kan ikkje gjerast ved å innføra kortare venteliste- og samfundens bøter på garantibrot. Sjukehusa jobbar på spreng for å få garantiordninga til å fungera. Det er ikkje motvilje mot garantiordninga som gjer at pasientane hopar seg opp innan einsskilde – medisinske felt. Garantiordninga har vore ein politisk «dopp» som har vist seg å vera ei dårleg løysing for dei problema helsestestene står overfor i dagens samfunn. Derfor vil den økonomiske «pisk» til statsråd Hernes, skapa større frustrasjon, dårlegare kvalitet på tenestene og løysa få helseproblem.

Ventelisteordninga med alle sine «slagsider» er komen for å bli. Vi må få ordninga til å fungera på ein god måte for alle partar. Derfor er det uheldig at ventelisteordninga settes ned til tre månader, samstundes som det vert truga med økonomiske bøter for garantibrot.

Torill Selsvold Nyborg leiar i Komité for kultur og helse Hordaland Fylke

Madonna

Ikorndrapert Frømhel Guds vårlige Mor velsignet blant blomster du Blåveis i flor! Sverre Ulstrup Drammen

Når ulykker blir uhell

Trafikkulykke på E 6: En omkom og to ble alvorlig skadet. Ektepår omkommet i trafikkulykke i Nordland. Front mot front-kollisjon på E 18: En kvinne omkom.

Dette er noen av dødsulykkene i påsken, og det er tragedier for de famili-

ene som blir rammet. Det som imidlertid er rart, er at disse og lignende ulykker konsekvent blir omtalt som **uhell** i «Trafikkradioen» og enkelte av NRKs distriktsendinger.

Hvorfor brukes ikke ordet **ulykke** om det som vitenlig er en ulykke?

Ulla Mikkelsen

Dagbladet Akersgata 49, Oslo. POSTADRESSE: postboks 1184 Sentrum, 0107 Oslo. TIPSTELEFONEN 22 20 00 00

SENTRALBORD 22 31 06 00:

(07.30-24.00, søndag 17.00-23.00)

Direkte linjer når sentralbordet er stengt.

Sentralredaksjonen: 22 31 08 90

Vaktsekt: 22 31 07 81

Utenriksredaksjonen: 22 31 07 72

Sporten: 22 31 07 98

Diktator: 22 31 07 92

Desktaktor: 22 31 07 22, 22 31 07 51

Resepsjon: 22 31 08 88

Telegrammatr: Dagbladet Oslo

Telefax: 712020

Dagbladets elektroniske avis:

http://www.dagbladet.no

Dagbladet forbeholder seg retten til å distribuere innsendte innlegg i vår elektroniske utgave på internett.

E-POST:

Sjefredaktør Harald Stanghelle:

Harald.Stanghelle@dagbladet.no

1000-tipssett: 1000Tipssett@dagbladet.no

Kort&Godt: KortogGodt@dagbladet.no

På din side: På din side@dagbladet.no

Telefax: Lesals: 22 31 09 25

Redaksjonen: 22 42 95 49

Produksjonen (Desk): 22 31 06 05

Annonseavdelingen: 22 31 05 05

Administrasjonen: 22 31 06 08

Økonomiavdelingen: 22 31 06 05

Kulturavdelingen: 22 31 05 00

Lederavdelingen: 22 31 05 20

Kjøperkontoret: Apert 01.30-14.00.

Lørdag 23.00-08.00.

Søndag 01.00-10.00. 67 92 75 60

Lesals: 22 31 05 11

Dagbladetsentralen: 22 31 06 40

KS AS Dagblad-trykk: 67 92 75 00

UTLANDET:

New York:

30 River Road, apt. 22c, New York.

NY10044 USA.

Journalist: Halvor Elvik.

Tlf. privat: 00-1 212 355 2567

Telefaks: 00-1 212 759 2558

London: 13 Marlborough Road, Ealing,

London W5, England.

Journalist: Jan Tjostad.

Tlf.: 00 44 181 567 76 29

Telefaks: 00 44 181 840 68 13

København:

Dagbladet BT, Ki. Bernikowsgade 6,

DK-1147 København.

Journalist: Asbjørn Styvstad.

Tlf.: 00-45-33 75 75 33

Telefaks: 00-45-33 75 20 33

Praha:

Journalist: Håkon Lund.

Pstrossova 2,

11 000 Praha.

Tlf. og telefaks: 00-420-2-24-91 32 96

LOKALREDAKSJONER:

Nord-Norge-kontoret:

Strandgata 34, Postboks 469,

9001 Tromsø.

Tlf.: 77 66 60 67/77 68 67 69

Telefaks: 77 65 81 80

Journalist: Per Lars Tønstad

Sjålag Fjellheim

Trendelagskontoret:

Fjordgt. 82,

7005 Trondheim.

Tlf. 73 52 87 09. Telefaks: 73 52 25 03

Journalist: Kjell-var Iyhr.

Morten Stokkan

Vestlandskontoret:

Strandgt. 1, 5013 Bergen.

Tlf. 55 96 07 00. Telefaks: 55 32 90 57

Journalist: Leif Stang

Sveinung W. Jensen

Rogalandskontoret:

Verkgt. 62, 4013 Stavanger.

Tlf. 51 89 61 11. Telefaks: 51 89 37 77

Journalist: Tore Fasse

Telemarkskontoret:

Nordre Hjellegst. 4, 3724 Skien.

Tlf.: 35 53 09 90. Telefaks: 35 53 09 95

Journalist: Bernt Blomquist.

Sørlandskontoret:

Markensgt. 48, Postboks 659,

4601 Kristiansand.

Tlf. 38 02 11 55/38 02 11 31

Telefaks: 38 02 09 92

Journalist: Birger Folmar

Eivind Pedersen

ABONNEMENTSSERVICE:

Åpningstid: Man-fred 12.00-15.00

Telefon: 67 92 75 10

ABONNEMENTSPRISER

inkl. søndag:

Pr. kvartal kr 180. Pr. halvår kr 1500

Pr. år kr 2900. Flyttelegg

Formframsending: AS Dagbladet,

Akersgt. 49, Oslo 1.

Trykk: KS AS Dagblad-trykk,

Lørenskog